

HALOTTI BESZÉD

Ő volt a kisváros gimnáziumának legjobb magyartanára. Utálta a szakfelügyelők által megkövetelt kérdve-kifejező módszert; legkedvesebb témáiról – Vörösmarty történelmi pesszimizmusáról, Ady szerelmes verseinek pánerotikájáról, József Attila és Pilinszky kivetettséghélményéről – mindig előadást tartott, végigbeszélte az órát, gyakran a szünet végéig az osztályban tartva a diákokat, de rá senki sem panaszkodott, őt mindenki szerette, különösen a lányok, akik még áporodott cigaretta- és borszagát is megbocsátották, vagy meglehet, férfiassága jelének tekintették.

Ugyanebbe a gimnáziumba járt ő is. Itt szeretett bele egy Margit nevű lányba, akit sikerült rábeszélnie, hogy érettségi után menjen utána, ugyanabba az egyetemi városba, ugyanarra a karra, ahol ő tanult. Tizenegy hónapig katonáskodott, így egyszerre kezdhette tanulmányait a nála egy évvel fiatalabb lánnyal. Nem szerzett barátokat, előadásokon is a lány mellett ült, olyan féltékeny volt rá, hogy még a vécéig is elkísérte, megvárta, amíg pisil. Harmadévesek voltak, amikor társadalmi ösztöndíjat ajánlottak fel nekik, és állást a kisváros gimnáziumában. Elfogadták, de az utolsó félévben Margit, bár az ő szülei álltak az előnyös ajánlat mögött, kijelentette, hogy az egyetemi városban akar maradni, és hogy a szülei mindkettejük ösztöndíját visszafizetik. Ebbe ő nem ment bele; csúnyán összevesztek, még pofozkodtak is, és másnap a lány elköltözött a közös albérletből. Ő sokáig reménykedett, azt hitte, az államvizsgáig kibékülnek, de nem, végül egyedül kellett visszatérnie egykori iskolájába, ahol a régi tanítványnak kijáró atyáskodó szeretettel fogadták. Itt tudta meg néhány hónappal később, hogy Margit férjhez ment ahhoz a fiatal tanársegédhez, akinél a szakdolgozatát írta. Ő egy délutáni korrepetálás után kettesben maradt a tanáriban a nála nyolc évvel idősebb, csúnyácska földrajztanárnővel. Hazakísérte, és elfogadta a nő riadt meghívását. A második félévet már férj és feleségként kezdték. A csúnya földrajztanárnő bálványozta a férjét, verseket írt hozzá; egyszer az egyik lányosztályban felejtette a versesfüzetét, és a házassága miatt őt amúgy is gyűlölő kamaszlányok egymás kezéből kikapkodva, röhögve olvasták a rímekbe szedett ömlengéseket; sokáig azt se vették észre, hogy ott áll az ajtóban; a tanáriból rohant vissza a füzetért, amit sohase mert az urának megmutatni.

Meghalt a magyartanár volt osztályfőnöke – egyenes tartású, békebeli öregúr volt, matematikát és fizikát tanított, de a kisvárosban rendezett hangversenyeken is ő mondta a bevezetőket –,

legkedvesebb tanítványa, a magyartanár búcsúztatta a sírnál. A sírbeszéd olyan jól sikerült, hogy másnap megkereste a társadalmi eseményeket rendező iroda tisztviselője és felkérte, legyen az iroda állandó orátora, illő tiszteletdíj fejében. A magyartanár igent mondott; vonzotta a feladat, meg a pénz is jól jött – egyre többet ivott már ebben az időben. Igaz, a csúnya földrajztanárnő sohase kért pénzt tőle; egyedül tartotta fenn a lakást, amely eredetileg is az övé volt; ruházta, etette a férfit, és gyöngéden lefektette, ha részegen tért haza. A magyartanár temetései valóban társadalmi eseménynek számítottak, nemcsak a hozzátartozók és az elhunyt barátai, munkatársai mentek el rájuk, hanem, mondhatni, a kisváros egész művészetpártoló közönsége. Amikor ő a *Hamlet* temetői jelenetét idézte vagy az *Éjszaka monológját* a *Csongor és Tündéből*, amikor Babits és Kosztolányi verssorait összeházasította Camus vagy Sartre filozófiai eszmefuttatásaival, épp csak a taps maradt el – minden olyan volt, mint egy sztártudós által tartott TIT-előadáson.

A temetések után, a tiszteletdíj terhére, mindig berúgott, különösen, ha nagyon sokat kellett hazudnia az elhunyt érdemeiről. Eleinte egyedül ivott, később egyre gyakrabban fogadta el a sírásók invitálását; velük ült be a temető melletti olcsó, sör- és olajospadlószagú kocsmába; nekik fejtegette Yorick rejtett, de nyilvánvaló szerepét a dán királyfi szellemi fejlődésében; előttük tárta fel a Sziszüphosz-mítosz korszerű értelmezését; nekik szavalta el kedvenc Vörösmarty-verseit: az *Előszót* és *A vén cigányt*. A sírásók vitték haza, amikor azon a napon az asztalra bukott; részegnek hitték, pedig agyvérzést kapott, de ezt csak a boncolás derítette ki. A csúnya földrajztanárnő nem engedte, hogy kórházba szállítsák; tudta, hogy úgymint reménytelen. Még két napig haldokolt; lázámaiban a Séd partján sétált, izzadó tenyerét egy kamaszlány puha derekához szorítva. – Margit – nyögte utolsó perceiben –, Margit... Felesége föléje hajolt: – Mit mondtál, kedvesem? – A magyartanár felnézett rá, és megismételte: Mari... (Máriának hívták a földrajztanárnőt.) – Mari... Ezzel az utolsó hazugsággal az ajkán halt meg, boldogtalanul és derűsen.

(Délmagyarország, 1992. február 19.)

(A **Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések** című kötetből)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)